

un **extremitudo* no va existir en cap forma de llatí (clàssic, medieval, vulgar ni romànc), sinó només *extremitas*, *-atis*. Cert que teòricament es podia formar (*aptus/aptitudo*, *latus/latiitudo* etc.). —
 4 «—Què se li ofereix? ——. L'home 's tombà ab una lleugera *extremiut* d'espalltas, va avansar cap a mi ---», NOLLER, *La Bogeria*, 131.7; «que pacífica i quieta --- és la Natura actual, comparada amb aquella --- furienta ---; els terratrèmols --- alguna forta *extremiut*; però --- és ben visible, i --- tot cataclisme és cosa passatgera», Maragall (*Ofterd.*, 111). —
 5 *Trèmol*, com a nom d'un moble (*AlcM*, en Pons Mass.), 'armari-mirall': «Grans armaris, --- cadires de braços entapissades, i un gran *trèmol*, s'encauaven a l'ombra», NOLLER, *Vilaniu*, 160.11f. Sembla una denominació improvisada modernament per moblistes, aħudint alhora al lliure i alternat moviment de la porta-mirall, i al reflex movedis de la llum en el mirall i a les fulles de l'arbre *trèmol*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
tramblar, *trèmer*, *tremir*, això fa *tremí*, *tremít*, + *tremenets*, *retremir*, *retremít*, *tremor*, + *tremós*, *tremosa*, *tremola*, *tremolació*, *tremoladís*, *tremoladissa*, *tremolador*, *tremolament*, *tremolant*, *tremolejar*, *tremoleig*, *tremolent*, *tremolenc*, *tremolí*, *tremolins de fred*, *tremolina*, *tremolinar*, *tremolic*, *tremolir*, *tremolós*, *tremolosament*, *tremolitja*, *tramaritja*, *trimulina*, *tremolissa*, *tremolad*, *tremoló*, *tremolor m. i f.*, *tremoló 'peix'*, *tremoloia 'peix'*, *tremolosa 'peix'*, *tremebund*, *trèmul*, *trèmolo*, *tremend*, *tremendo*, *tremendisme*, *tremendista*, *tremuntura*, *tremenderia*, *estremir-se*, *estremiment*, *estremitud*, *extremitud*, + *extremendir*, *estremendir*, *trèmol 'espècie d'àlber'*, *tremus*, *tremolera*, *Es Tremo-Rois*, *tremoleda*, *tremolí*, *tremolenc*, *tremolet*, *estremis* (n. 3), *trèmol* (moble, n. 5) (veg. també la nota 1 sobre *blastomar* i *flastomia*).

Tremoncell, V. *timó* *Tremontana*, V. *tramuntana* (MUNT) *Tremor*, + *tremós*, *tremosa*, V. *tremolar* 40 *Tremp*, NL, errònia l'etim. d'*AlcM* (veg. *TEMPLE*) *Tremp*, *trempta*, *trempador*, *trempallamps*, *trampament*, *trempança*, V. *trempar*

TREMPAR, antigament *temprar*, del ll. *TĒMPĒRĀRE* 45 'combinar adequadament', 'moderar, temperar'. □ 1.ª doc.: *temprar* i *trempar*, *-pat*, orígens (S. XIII, i princ. XIV).

Temprar en el sentit de 'temperar' en Lllull: «Fèlix demanà a l'hermità per qual natura està hom malalt; e lo hermità dix que --- lo cors --- si --- reté més que no-n deu retenir, adoncs se engendra malaltia ---: per açò deu hom *temprar* pus fortment la potència digestiva que neguna de les altres potències ---; axí mateix se deu hom *temprar* en son dormir, e en son vetlar e axí de les altres coses ---» (*Merav.* VIII, § 7, Ag. I, 287.9).

Amb transposició de la *r*, ja ho tenim en autors del mateix S. XIII i XIV, particularment en l'adj.-participi *trempat*. En general, les dues variants *tempar*,

-at, i *trempar*, *-at*, apareixen concurrentment en tota l'E. Mj. (notem que no valen com a lullianes les cites dels primers cap. del *Blanq.*, on no existeix ms. sinó només l'ed. modernitzada del S. XVI). Amb caràcter negatiu ja tenim *no-trempat* 'intemperant' en els proverbis de Guillem de Cervera, mj. S. XIII: «l'hyrós *no-trempat* / adolcis pacients», «el colèric intemperant és suavitzat i moderat per l'acció del pacient» (61d), en el qual hi ha també el positiu: «lengua non és donada, / car és mal senes fi; / qui ha lengua *trempada*, / non ha tresor pus fi» (153c). I en el mateix Lllull, *Do. Pu.*, ed. 1906, 177.

Trempat apareix també tot seguit en el sentit de 'ple de vigor, salut i agilitat': «lo senyor rei saltà dins avant, qui era jove e *trempat*, e va-li tal donar que ---», Muntaner (cap. 188, Casac. v, 73.23); si bé Muntaner (o el seu ms. millor) també vaciħa entre les dues variants de la *r*: «hac 100 hòmens jóvens e *temprats* e --- muntaren-se'n al mur e --- van-se emparar de dues torres ---» (§ 223, vi, 62.5). També en Eiximenis alternen les dues formes: l'etimològica en «Llavors vergonya hauria, / qui és passió refredant, / e l'ira *temprar-l'ħia*, / qui és passió escalfant» (*Terç*, cap. 94, *EntreDL* I, 182).

I en l'acc. figurada: 'temperar', 'vigoritzar': «Lo bon llit que tenits vos empatxa que lo ventre no pot fer sa labor, mas si jaħets com vostre pare, no hauřtets mester metge, ni porga, ni crestiri, ço és jaguħessets en terra, e aquí mal cubert: Llavores lo fred vos faria *temprar*» (*Terç*, cap. 355, *NCl.* vi, 55.17). Sovint, però, la vacillació és dels impressors o filòlegs moderns: *temprar*, i no l'altra, és la forma repetida en JRoig: «Alt en la creu / --- / les claus del cel / --- / subtil manyà, / ell les *temprà*, / com bon armer / *tempra* l'acer: / ab aygua y sanc!» (*Spill*, 14408, 14450).

Des de la idea general de disposar el cos (humà o les matèries) en forma equilibrada, àgil i vigorosa, el mot va pendre un bon nombre d'aplicacions concretes: als metalls, cristall etc., donar-los elàstica consistència; tallar adequadament una punta (de ploma o anàloga); disposar harmònicament un instrument; condimentar un menjar; i algun altre; ben exposats i precisats històricament aquests fets semàntics en els nostres diccionaris (*DFa.*; *temprar*, *temprat* i *trempat*, *DAG.*) i sobretot per *AlcM*, l'article del qual és excel·lent i copiós, res millor que remetre-hi i refiar-nos en en aqueixos aspectes.

Un d'aquests aspectes, el sexual (generalment silenciàt), hi és, però, ben desatès, a penes aħudit per l'últim (en dos mots § 10): neix de la idea de posar-se en vigor, com ens orienta a comprendre-ho la nostra cita d'Eiximenis; no és sols cat. or., sinó (si no m'enganyo) general a tots els parlars del continent. I no es concreta a les persones ni al mascle (com diu *AlcM*); car es diu de dona i d'home, d'animal i peisona, excitats sexualment; tampoc és just de dir que a causa d'aquest sentit (que sol estar relegat en la conversa de gent educada) s'eviti en cat. or. l'ús d'aquest mot en les altres accs. El que degué esdevenir-se és que en l'ambient mallorquí (sota la pressió senyorial i clerical,